

Міністерство освіти і науки України
ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ «БЕРДЯНСЬКИЙ
МАШИНОБУДІВНИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ
Національного університету «Запорізька політехніка»

Циклова комісія гуманітарної, соціально-економічної та природничо-
наукової підготовки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Заступник директора з навчальної
роботи

«___» _____ 2022 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

УКРАЇНСЬКА МОВА

Галузь знань	07 Управління та адміністрування
Спеціальність	072 Фінанси, банківська справа та страхування
ОПП	Фінанси і кредит

2022 р.

Робоча програма навчальної дисципліни «Українська мова» для здобувачів освіти спеціальності 072 Фінанси, банківська справа та страхування, ОПІ «Фінанси і кредит».

«30» серпня 2022 року – 22 с.

Розробник: викладач ВСП «БМФК НУ «Запорізька політехніка» Катерина КУЛЬБАШЕНКО.

Робоча програма затверджена на засіданні циклової комісії гуманітарної, соціально-економічної та природничо-наукової підготовки

Протокол № 1 від 30 серпня 2022 року

Голова циклової комісії спеціальності гуманітарної, соціально-економічної та природничо-наукової підготовки

_____ Олена КОЖУШКО

(підпис)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, ОПП, освітньо-кваліфікаційний рівень (ступінь)	Характеристика навчальної дисципліни
		денна форма навчання
Кількість кредитів – 4,6	Галузь знань: 07 Управління та адміністрування	Обов'язкова
	Спеціальність 072 Фінанси, банківська справа та страхування	
Модулів – 8	ОПП «Фінанси і кредит»	Рік підготовки: 1, 2
Індивідуальне завдання –		Семестр: I,II, III,IV
Загальна кількість годин – 140год.		
Тижневих годин: I семестр аудиторних - 1год II семестр аудиторних - 2 год. III семестр аудиторних - 2 год. IV- семестр аудиторних - 2 год.	Освітньо-кваліфікаційний ступінь: Фаховий молодший бакалавр з фінансів і кредиту	Аудиторні 139 год.
		Практичні -
		Лабораторні -
		Самостійна робота 1 год.
		Індивідуальні завдання: -
		Вид контролю: I-й семестр – диф.залік II-й семестр – диф.залік III-й семестр – диф.залік IV-й семестр – диф.залік Державна підсумкова атестація у формі ЗНО

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета формування компетентного мовця, національно свідомої, духовно багатой мовної особистості.

Завданням навчальної дисципліни є формування ціннісного ставлення до української мови як державної мови України; формування предметної і ключових компетентностей; формування духовного світу здобувачів освіти, цілісних світоглядних уявлень, системи загальнолюдських, національних, особистісних ціннісних орієнтирів; навчання засобами мови пізнавати світ, облаштовувати гармонійне співіснування в ньому, зберігати й передавати культурні набуток, виражати емоції й почуття, розв'язувати життєві проблеми; формування мовленнєвої культури, раціональної мовленнєвої поведінки; розвиток логічного і критичного мислення, творчої уяви; формування мовного смаку, мовного чуття і мовної стійкості, сприяння усвідомленню краси й естетики української мови.

При вивченні дисципліни повинні формуватися наступні компетентності:

1.	Спілкування державною мовою – готовність (здатність) учнів засобами української мови успішно взаємодіяти у процесі розв'язання типових для віку життєвих проблем; сформоване ціннісне ставлення до мови свого народу, наявність досвіду послуговування державною мовою.
2.	Спілкування іноземними мовами – готовність (здатність) реалізовувати різноманітні комунікативні наміри у широкому діапазоні особистісних, соціальних і культурних контекстів.
3.	Математична грамотність – спроможність особистості застосовувати математичні вміння в реальному житті, працювати з числовою інформацією.
4.	Компетентності у природничих науках і технологіях – здатність орієнтуватися в інформаційному просторі, володіти й оперувати інформацією відповідно до потреб, застосовувати ІКТ у навчанні й повсякденному житті, знаходити, опрацьовувати і систематизовувати інформацію; здатність бути відкритими до інновацій, реалізувати себе в мінливому технологічному, життєвому, навчальному й трудовому середовищі.
5.	Інформаційно-комунікаційна компетентність – здатність (готовність) розуміти навколишнє інформаційне середовище, самостійно шукати, добирати й критично аналізувати необхідну інформацію, трансформувати, зберігати та транслювати її й діяти відповідно до своїх цілей і прийнятої в суспільстві комунікаційної етики.
6.	Уміння вчитися протягом життя – здатність і внутрішня потреба самостійно здобувати знання і формувати вміння відповідно до поставлених цілей з метою самовдосконалення й самореалізації.
7.	Соціальна і громадянська компетентності – усвідомлення громадянської повинності й відповідальності, здатність до реалізації громадянських прав і обов'язків.
8.	Підприємницька компетентність – це інтегрована якість особистості, що базується на креативності, творчості, інноваційності, здатності до ризику, спроможності планувати, самоорганізовуватися й організувати підприємницьку діяльність, утілювати ідеї у сферу економічного життя, розв'язувати конфліктні ситуації, приймати рішення, брати на себе відповідальність, формувати моделі поведінки, необхідні для успішного розв'язання нагальних виробничих проблем.
9.	Загальнокультурна – здатність учня усвідомлено сприймати надбання культури як цінність, аналізувати й оцінювати досягнення національної та світової культури, орієнтуватися в культурному та духовному контексті сучасного

	суспільства, застосовувати традиційні для культури українського народу методи самовиховання.
10.	Екологічна грамотність і здорове життя – здатність розумно й раціонально користуватися природними ресурсами, усвідомлене ставлення до ролі довкілля для життя й здоров'я людини; готовність виявляти активну життєву позицію в питаннях захисту довкілля, дотримуватися здорового способу життя й пропагувати його.

3. Структура навчальної дисципліни

Назва модулів і тем	Кількість годин					
	усього	У тому числі				
		ауд	пр	лаб	інд	с.р.
Модуль 1. Вступ. Мовна стійкість як ключова риса національно мовної особистості. Функціональна стилістика і культура мовлення.	12	12	-	-	-	0
Модуль 2. Практична стилістика і культура мовлення. Стилiстичні засоби фонетики.	5	5	-	-	-	0
Разом за I семестр(17=17+0)	17	17	-	-	-	0
Модуль 2. Практична стилістика і культура мовлення. Стилiстичні засоби фонетики(<i>продовження</i>)	16	16	-	-	-	0
Модуль 3. Словотворчі засоби стилістики.	20	20	-	-	-	0
Модуль 4. Практична стилістика і культура мовлення. Морфологічні засоби стилістики.	10	10	-	-	-	0
Разом за II семестр(46=46+0)	46	46	-	-	-	0
Модуль 4. Практична стилістика і культура мовлення. Морфологічні засоби стилістики.(<i>продовження</i>)	12	12	-	-	-	0
Модуль 5. Стилiстика простих речень.	22	22	-	-	-	0
Разом за III семестр(34=34+0)	34	34	-	-	-	0
Модуль 6. Стилiстика складних речень.	12	12	-	-	-	0
Модуль 7. Стилiстика речень із різними способами вираження чужого мовлення.	16	16	-	-	-	0
Модуль 8. Удосконалення правописної грамотності.	15	14	-	-	-	1
Разом за IV семестр(43=42+1)	43	42	-	-	-	1
Разом по дисципліні	140					

4. Теми аудиторних занять

№ з/п	Форма заняття	Обсяг годин	Зміст заняття
Модуль 1 Мовна стійкість як ключова риса національномовної особистості. Функціональна стилістика і культура мовлення.			
1	Вивчення нового матеріалу	2/2	Вступ. Мовлення як предмет стилістики і культури мовлення. Два рівні володіння українською літературною мовою: мовлення правильне (норми літературної мови) і мовлення комунікативно доцільне (змістовність, логічність, точність, виразність, доречність). Мовна стійкість як ключова риса національномовної особистості. Поняття мовної стійкості. Джерела, що живлять мовну стійкість.
2	Комбіноване	2/4	Поняття норми в сучасній українській літературній мові. Нормативне й ненормативне мовлення. Типи норм.
3	Комбіноване	2/6	Лексична норма. Лексична помилка. Лексичне значення слова. Слово і контекст; залежність значень слова від контексту. Слововживання: вибір слова, лексична сполучуваність. Виступ під час дискусії «Які слова руйнують наше життя?»; «Інтернет зближує чи накопичує самотність?» Слова власне українські й запозичені. Виправдані й небажані запозичення.
4	Удосконалення знань, умінь та навичок	2/8	Есе як вид творчої роботи. Види есе. Контрольне есе. «Прекрасна мить життя», «Чарівність і могутність слова».
5	Комбіноване	2/10	Слова власне українські й запозичені. Виправдані й небажані запозичення. Лексичні й фразеологічні синоніми, антоніми. Пароніми. Запобігання помилок у вживанні паронімів. Фразеологізми.
6	Контроль і корекція знань, умінь та навичок	2/12	Контрольна робота (тестові завдання). <i>Поняття норми в сучасній українській літературній мові.</i> <i>Лексична норма.</i>
Модуль 2 Практична стилістика і культура мовлення. Стилiстичнi засоби фонетики.			
7	Комбіноване	2/14	Загальна характеристика звукового складу мови. Орфоепічні норми. Склад і наголос. Правила переносу слів.
8	Комбіноване	2/16	Правопис. Орфографічна норма. Правопис знака м'якшення, апострофа.
9	Узагальн. і систематиз. знань, вмінь і навичок	1/17	Узагальнення і систематизація вивченого у I семестрі
Разом за I семестр		17	
1	Комбіноване	2/2	Правопис великої букви.
2	Удосконалення знань, умінь та навичок	2/4	Письмове обґрунтування свого вибору на визначену тему («Електронна чи паперова книга?», «Чи потрібно вчитися заощаджувати?», «Чи може зашкодити неграмотне письмо?», «Чи замінить книгу інтернет?»).
3	Комбіноване	2/6	Правопис слів з ненаголошеними голосними.
4	Комбіноване	2/8	Правопис слів з подвоєнням і подовженням приголосних.
5	Комбіноване	2/10	Правопис слів зі спрощенням у групах приголосних.
6	Комбіноване	2/12	Правопис слів з чергуванням голосних і приголосних звуків.

№ з/п	Форма заняття	Обсяг годин	Зміст заняття
7	Комбіноване	2/14	Написання слів іншомовного походження.
8	Контроль і корекція знань, умінь та навичок	2/16	Контрольна робота (тестові завдання). <i>Практична стилістика і культура мовлення. Стилiстичні засоби фонетики. Орфографічна норма.</i>
Модуль 3 Словотворчі засоби стилістики.			
9	Комбіноване	2/18	Морфемі і словотвірна структура слова. Основні способи словотвору.
10	Удосконалення знань, умінь та навичок	2/20	Читання текстів різних стилів, типів, жанрів мовлення. Усне переказування текстів різних стилів із творчим завданням.
11	Комбіноване	2/22	Стилiстичне забарвлення значущих частин слова (префіксів і суфіксів). Словотворчі норми (правильне творення слів)
12	Комбіноване	2/24	Правопис. Основні орфограми в коренях, префіксах і суфіксах.
13	Комбіноване	2/26	Правопис. Написання складних слів. Правопис складноскорочених слів.
14	Комбіноване	2/28	Правопис. Написання складних слів разом, окремо, через дефіс
<i>Сприймання чужого мовлення. Відтворення готового тексту</i>			
15	Удосконалення знань, умінь та навичок	2/30	Сприймання чужого мовлення. Конспектування висловлювань, що сприймаються на слух. Усний переказ тексту із творчим завданням (висловлення власного ставлення до подій, героїв тощо)
16	Удосконалення знань, умінь та навичок	2/32	Читання текстів різних стилів. Написання конспекту прочитаного, тематичних виписок прочитаної науково-популярної статті. Складання плану, тез.
17	Удосконалення знань, умінь та навичок	2/34	Письмовий переказ тексту із творчим завданням.
18	Контроль і корекція знань, умінь та навичок	2/36	Контрольна робота (тестові завдання). <i>Словотворчі засоби стилістики.</i>
Модуль 4			
Практична стилістика і культура мовлення. Морфологічні засоби стилістики.			
19	Комбіноване	2/38	Стилiстичне забарвлення граматичних форм. Іменник як частина мови. Поняття роду, числа. Іменники спільного і подвійного родів. Складні випадки відмінювання іменників. Особливості кличного відмінка.
20	Комбіноване	2/40	Прикметник. Особливості творення ступенів порівняння прикметників.
21	Комбіноване	2/42	Числівник як частина мови. Особливості відмінювання та їх зв'язок з іменниками.
22	Комбіноване	2/44	Правопис прислівників. Розрізнення прислівників і співзвучних сполук.
23	Контроль і корекція знань, умінь та навичок	2/46	Повторення в кінці року. Удосконалення правописної грамотності. <i>Залік.</i>
Разом за II семестр		46	

1	Комбіноване	2/2	Повторення і узагальнення вивченого на I-му курсі.
2	Комбіноване	2/4	Складні випадки правопису різних частин мови. Особливості відмінювання чоловічих та жіночих імен, по батькові, прізвищ. Вітальний адрес.
3	Комбіноване	2/6	Складні випадки правопису різних частин мови. Дієслово як частина мови.
4	Комбіноване	2/8	Службові частини мови. Правопис.
5	Комбіноване	2/10	Правопис часток НЕ і НІ з різними частинами мови.
6	Контроль і корекція знань, умінь та навичок	2/12	Контрольна робота (тестові завдання). <i>Практична стилістика і культура мовлення. Морфологічні засоби стилістики.</i>
Модуль 5 Стилiстика простих речень.			
7	Комбіноване	2/14	Словосполучення і речення.
8	Комбіноване	2/16	Синтаксична норма. Види простих речень і їх відтінки значень.
9	Комбіноване	2/18	Головні і другорядні члени речення.
10	Удосконалення знань, вмінь та навичок	2/20	Твір-роздум на морально-етичну тему в публіцистичному стилі: « <i>На добро відповідай добром, а на зло...?</i> »
11	Комбіноване	2/22	Пунктуаційна норма. Пунктограми у простому реченні. Тире між підметом і присудком у простому реченні.
12	Комбіноване	2/24	Розділові знаки у простих реченнях ускладнених однорідними членами речення, звертаннями.
13	Комбіноване	2/26	Розділові знаки у простих реченнях ускладнених вставними словами й вставними компонентами.
14	Удосконалення знань, вмінь та навичок	2/28	Аудіювання. Читання мовчки та вголос. Тестування.
15	Комбіноване	2/30	Розділові знаки у простих реченнях ускладнених відокремленими обставинами, додатками.
16	Комбіноване	2/32	Розділові знаки у простих реченнях ускладнених відокремленими означеннями, прикладками
17	Контроль і корекція знань, умінь та навичок	2/34	Контрольна робота (тестові завдання). <i>Стилiстика простих речень.</i>
Разом за III семестр		34	
Модуль 6. Стилiстика складних речень			
1	Комбіноване	2/2	Поняття складного речення. Види складних речень. Особливості вживання в мовленні різних видів складних речень.
2	Комбіноване	2/4	Безсполучникове складне речення й розділові знаки в ньому. Складне речення з різними видами сполучникового й безсполучникового зв'язку.
3	Комбіноване	2/6	Пунктуаційна норма. Пунктограми у складному реченні. Кома у складному реченні. Крапка з комою у складному реченні.
4	Комбіноване	2/8	Двокрапка у складному реченні. Тире у складному реченні.
5	Удосконалення знань, вмінь та навичок	2/10	Правила побудови складних речень. Логічні помилки в складних реченнях. РМ. Написання власного висловлювання « <i>Чи погоджуєтесь ви з думкою про те, що найвеличнішою може бути проста, звичайна людина?</i> »
6	Контроль і корекція знань,	2/12	Контрольна робота (тестові завдання). <i>Поглиблення і систематизація найважливіших відомостей із синтаксису, пунктуації, лінгвістики тексту і стилістики</i>

	умінь та навичок		
Модуль 7			
Стилістика речень із різними способами вираження чужого мовлення			
7	Комбіноване	2/14	Пряма і непряма мова, її призначення. Способи цитування. Пунктограми при прямій мові та діалозі.
9	Комбіноване	2/16	Основні пунктограми в простому та складному реченнях, у реченнях з прямою мовою та в діалозі. Пунктуаційний аналіз
10	Удосконалення знань, вмінь та навичок	2/18	Удосконалення правописної грамотності: правильне використання відомих орфограм і пунктограм в писемному мовленні під час відтворення і створення висловлювань.
Риторика			
11	Комбіноване	2/20	Текст як середовище функціонування мовних одиниць. Основні ознаки тексту: зв'язність, комунікативність, членованість, інформативність. Текст у професійному спілкуванні. Складне синтаксичне ціле. Актуальне членування речення. Способи зв'язку речень у тексті.
12	Комбіноване	2/22	Основні способи виступу. Підготовка до публічного виступу.
13	Удосконалення знань, вмінь та навичок	2/24	Виступ з тематичною промовою (підготовлений і заздалегідь не підготовлений).
14	Удосконалення знань, вмінь та навичок	2/26	Діалогічне мовлення. Складання й розігрування діалогів до запропонованих ситуацій у дискантному й контактному спілкуванні. Виступ під час бесіди, дискусії, полеміки.
15	Контроль і корекція знань, умінь та навичок	2/28	Контрольна робота (тестові завдання). <u>Синтаксис і стилістика тексту.</u>
Модуль 8. Удосконалення правописної грамотності.			
16	Комбінований	2/30	Удосконалення правописної грамотності: правильне використання відомих орфограм і пунктограм в писемному мовленні під час відтворення і створення висловлювань
17	Комбінований	2/32	Узагальнення і систематизація відомостей із синтаксису, пунктуації, лінгвістики й стилістики.
18	Комбінований	2/34	Основні види роботи з текстом. Виразне читання.
19	Комбінований	2/36	Студентський проект удосконалення власного мовлення.
21	Комбінований	2/38	Проектування змісту, форм і методів удосконалення мовної і мовленнєвої компетенції здобувача освіти. Складання плану поліпшення своєї мовленнєвої культури.
22	Контроль і корекція знань, умінь та навичок	2/40	Контрольна робота (тестові завдання).
23	Контроль і корекція знань, умінь та навичок	2/42	Підсумкове заняття
Усього за IV семестр		42	
Усього за дисципліною		140	

5. Теми семінарів –не передбачено

6. Теми практичних занять – не передбачено

7. Теми лабораторних занять – не передбачено

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
IV семестр		
1	Проектування змісту, форм і методів удосконалення мовної і мовленнєвої компетенції здобувача освіти. Складання плану поліпшення своєї мовленнєвої культури.	1
Разом за IV семестр		1

9. Індивідуальні завдання

	Тема дисципліни	Вид завдання (реферати, дослідно-розрахункові роботи тощо)	Календарні строки і форма контролю
1.	Стилістична функція прямої мови та її різновидів	реферат	II семестр
2.	Семантико-словотвірна типологія парадигм іменників-назв продуктів харчування та назв посуду	реферат	II семестр
3.	Особливості вживання фразеологізмів у публіцистичному мовленні	реферат	III семестр
4.	Функціональне навантаження емоційно забарвленої лексики в текстах реклами	реферат	III семестр

10. Методи контролю

У процесі вивчення дисципліни «Українська мова» використовуються такі методи оцінювання навчальної роботи здобувача освіти:

- попередній контроль,
- поточний контроль,
- періодичний контроль
- підсумковий контроль: (підсумкове тестування з кожного змістовного модуля; директорська контрольна робота; державна підсумкова атестація).

Контрольна перевірка здійснюється фронтально та індивідуально.

Фронтально оцінюються: аудіювання, читання мовчки, диктант, письмовий переказ та письмовий твір, мовні знання та вміння.

Індивідуально оцінюються: говоріння (діалог; усний переказ, усний твір) та читання вголос.

Перевірка мовних знань та вмінь здійснюється за допомогою завдань тестового характеру (на їх виконання відводиться 15-20 хвилин заняття) або диктанту, залежно від характеру навчального матеріалу.

Решта часу контрольного заняття може бути використана на виконання завдань з аудіювання, читання мовчки. Оцінювання говоріння, читання вголос здійснюється індивідуально шляхом поступового накопичення оцінок для того, щоб кожний студент одержав мінімум одну оцінку за виконання завдань на побудову діалогу, усного переказу й усного твору. Для цих видів робіт не відводять окремого заняття, а бали виводять один раз на рік.

Оцінювання результатів навчання мови здійснюється на основі:

- а) врахування основної мети, що передбачає різнобічний мовленнєвий розвиток особистості;
- б) освітнього змісту навчального предмета, який розподіляється на чотири елементи-знання, вміння й навички, досвід творчої діяльності і досвід емоційно-ціннісного ставлення до світу;
- в) функціонального підходу до шкільного мовного курсу, який передбачає вивчення мовної теорії в аспекті практичних потреб розвитку мовлення.

Об'єктами оцінювання мають бути:

- мовленнєві вміння й навички з чотирьох видів мовленнєвої діяльності;
- знання про мову й мовлення;
- мовні вміння та навички;
- досвід творчої діяльності;
- досвід особистого емоційно-ціннісного ставлення до світу.

Оцінювання результатів мовленнєвої діяльності

I. Аудіювання (слухання- розуміння)

1.Перевіряється здатність здобувача освіти сприймати на слух незнайоме за змістом висловлювання із одного прослуховування:

а) розуміти:

- мету висловлювання;
- фактичний зміст;
- причинно-наслідкові зв'язки;
- тему і основну думку висловлювання;
- виражально-зображувальні засоби прослуханого твору;

б) давати оцінку прослуханому.

Перевірка аудіювання здійснюється фронтально за одним із варіантів.

Варіант перший: викладач читає один раз незнайомий здобувачам освіти текст, а потім пропонує серію запитань з варіантами відповідей. Студенти повинні мовчки вислухати кожне запитання, варіанти відповідей до нього, вибрати один із варіантів і записати лише його номер поряд із номером запитання: (наприклад, 1.3, де цифра «1» – номер запитання, а цифра «3» – номер обраної відповіді).

Варіант другий: здобувачі освіти одержуть видрукувані запитання та варіанти відповідей на них і відзначають галочкою правильний з їхнього погляду варіант.

Для одержання достовірних результатів тестування кількість варіантів відповідей на тестове завдання не повинна бути меншою від чотирьох. Запитання мають торкатися всіх зазначених вище характеристик висловлювання і розташовуватися в порядку наростання їх складності.

2.Матеріал для контрольного завдання:

зв'язне висловлювання (текст) добирається відповідно до вимог програми для кожного класу(курсу).

Обсяг тексту (і відповідно тривалість звучання) орієнтовно визначається так:

Клас/курс	Обсяг та час звучання текстів, що належать до			
	Художнього стилю		Інших стилів	
10(I курс)	900-1000	9-10хв.	800-900	8-9хв.
11(II курс)	1000-1100	10-11хв.	900-1000	10-11хв.
12(II курс)	1100-1200	11-12хв.	1000-1100	11-12хв.

3.Одиниця контролю: відповіді студентів на запитання за прослуханим текстом, одержані в результаті виконання тестових завдань.

4.Оцінювання.

Правильна відповідь на кожне із 6 запитань оцінюється двома балами, кожне із 12 запитань оцінюється одним балом. Оцінювання здійснюється з огляду на те, що за цей вид діяльності студент може одержати від 1 балу (за сумлінну роботу, яка ще не дала належного результату) до 12 балів (за бездоганно виконану роботу). У тому разі, коли студент з певних причин не виконав завдання, він має пройти перевірку додатково, щоб одержати відповідний бал.

II. Говоріння та письмо (діалогічне та монологічне мовлення)

Під час перевірки складених здобувачами освіти висловлювань (діалогів, усних і письмових переказів та творів) ураховується ступінь повноти вираження теми, міра самостійності виконання роботи, ступінь вияву творчих здібностей, особистого ставлення до змісту висловлювання.

Діалогічне мовлення

Усне діалогічне мовлення перевіряється в 10-12 класах(I-II курсах).

1.Перевіряються здатність студентів:

а) виявляти певний рівень обізнаності з теми, що обговорюється;

б) демонструвати вміння:

-складати діалог відповідно до запропонованої ситуації й мети спілкування;

-самостійно досягати комунікативної мети;

-використовувати репліки для стимулювання, підтримання діалогу, формули мовленнєвого етикету;

-дотримуватися теми спілкування;

-додержуватися правил спілкування.;

-дотримуватись норм літературної мови;

-демонструвати певний рівень вправності у процесі діалогу (стилість, логічність, виразність,

доречність, винахідливість тощо);

в) висловлювати особисту позицію щодо теми, яка обговорюється;

г) аргументувати висловлені тези, ввічливо спростовувати помилкові висловлювання співрозмовника.

Зазначені характеристики діалогу є основними критеріями при його оцінюванні.

Перевірка рівня сформованості діалогічного мовлення здійснюється таким чином: викладач пропонує двом студентам вибрати одну із запропонованих тем чи мовленнєвих ситуацій(теми чи ситуації пропонуються різного рівня складності), обдумати її й обговорити із товаришем перед класом у формі діалогу протягом 3-5 хвилин. Оцінка ставиться кожному зі студентів.

2.Матеріал для контрольних завдань добирається з урахуванням тематики соціокультурної змістової лінії чинної програми, рівня підготовки, вікових особливостей та пізнавальних інтересів студентів.

3.Одиниця контролю: діалог, складений двома студентами.

Обсяг діалогу визначається так:

Клас/курс	Орієнтовна кількість реплік для двох здобувачів освіти
10 клас (I курс)	14-16 реплік
11 клас (II курс)	16-18 реплік
12 клас (II курс)	18-20 реплік

4.Оцінювання.

Критерії оцінювання

Рівень	Бали	Характеристика складених студентами діалогів
<i>Початковий (Бали цього рівня одержують студенти, успіхи яких у самостійному складанні діалогу поки що незначні)</i>	1	У студента виникають значні труднощі у підтриманні діалогу. Здебільшого він відповідає на запитання лише «так» чи «ні» або аналогічними уривчастими реченнями ствердного чи заперечного характеру.
	2	Студент відповідає на елементарні запитання короткими репліками, що містять недоліки різного характеру, але сам досягти комунікативної мети не може.
	3	Студент бере участь у діалозі за найпростішою за змістом мовленнєвою ситуацією, може не лише відповідати на запитання співрозмовника, а й формулювати деякі запитання, припускаючись помилок різного характеру. Проте комунікативна мета досягається ним лише частково.
<i>Середній (Балів цього рівня заслуговують студенти, які досягли певних результатів у складанні діалогу за двома-чотирма показниками з нескладної теми, але за іншими критеріями результати поки що незначні)</i>	4	Студент бере участь у діалозі з нескладної за змістом теми, в основному досягає мети спілкування, проте репліки його недостатньо вдалі, оскільки не враховують належним чином ситуацію спілкування, не відзначаються послідовністю, доказовістю; трапляється чимало помилок у доборі слів, побудові речень, їх інтонуванні тощо.
	5	Студент бере участь у діалозі за нескладною за змістом мовленнєвою ситуацією, додержує елементарних правил поведінки в розмові, загалом досягає комунікативної мети, проте допускає відхилення від теми, мовлення його характеризується стереотипністю, недостатньою різноманітністю і потребує істотної корекції тощо.
	6	Студент успішно досягає комунікативної мети в діалозі з нескладної теми, його репліки загалом є змістовними, відповідають основним правилам поведінки у розмові, нормам етикету, проте їм не вистачає самостійності суджень, їх аргументації, новизни, лаконізму в досягненні комунікативної мети, наявна певна кількість помилок у мовному оформленні реплік тощо.
	7	Діалогічне мовлення студента за своїм змістом спрямовується на розв'язання певної проблеми, загалом є змістовним, набирає деяких рис невимушеності; з'являються елементи особистісної позиції щодо предмета обговорення, правила спілкування в цілому додержуються, але ще є істотні недоліки(за 4-ма критеріями): невисокий рівень самостійності й аргументованості суджень, можуть траплятися відхилення від

		теми, помилки в мовному оформленні реплік тощо.
	8	Студент загалом вправно бере участь у діалозі за ситуацією, що містить певну проблему, досягаючи комунікативної мети, висловлює судження і певною мірою аргументує їх з допомогою загальновідомих фактів, у діалозі з'являються елементи оцінних характеристик, узагальнень, що базуються на використанні прислів'їв і приказок, проте допускаються певні недоліки за кількома критеріями(3-ма).
	9	Студенти самостійно складають діалог з проблемної теми, демонструючи загалом достатній рівень вправності і культури мовлення (чітко висловлюють думки, виявляють вміння сформулювати цікаве запитання, дати влучну, дотепну відповідь, здебільшого виявляють толерантність, стриманість, коректність у разі незгоди з думкою співрозмовника), але в діалозі є певні недоліки за 2-ма критеріями, наприклад: нечітко виражається особиста позиція співбесідників, аргументація не відзначається оригінальністю тощо.
<p>Високий (Балів цього рівня заслуговують студенти, які продемонстрували високу культуру спілкування, переконливо аргументуючи свої думки з приводу проблемної теми, даючи можливість висловитися партнеру по діалогу; змогли зіставити різні погляди на той самий предмет, навести аргументи «за» і «проти» в їх обговоренні тощо)</p>	10	Студенти складають діалог за проблемною ситуацією, демонструючи належний рівень мовленнєвої культури, вміння формулювати думки, обґрунтовуючи власну позицію, виявляють готовність уважно і доброзичливо вислухати співрозмовника, даючи можливість висловитися партнеру по діалогу; додержуються правил мовленнєвого етикету; структура діалогу, мовне оформлення реплік діалогу звичайно відповідає нормам, проте за одним з критеріїв можливі певні недоліки.
	11	Студенти складають діалог, самостійно обравши аспект запропонованої теми(або ж самі визначають проблему для обговорення), переконливо й оригінально аргументують свою позицію, зіставляють різні погляди на той самий предмет, розуміючи при цьому можливість інших підходів до обговорюваної проблеми, виявляють повагу до думки іншого; структура діалогу, мовне оформлення реплік діалогу відповідає нормам.
	12	Студенти складають глибокий за змістом і досконалий за формою діалог, самостійно обравши аспект запропонованої теми(або ж самі визначають проблему для обговорення), демонструючи вміння уважно і доброзичливо вислухати співрозмовника,

		коротко, виразно, оригінально сформулювати свою думку, дібрати цікаві, влучні, дотепні, переконливі аргументи на захист своєї позиції, у тому числі й з власного життєвого досвіду, зіставити різні погляди на той самий предмет; здатні змінити свою думку в разі незаперечних аргументів іншого; додержуються правил поведінки і мовленнєвого етикету в розмові.
--	--	--

Монологічне мовлення

*Говоріння (усні переказ і твір);
письмо (письмові переказ і твір)*

1.Перевіряється здатність студента:

а) виявляти певний рівень обізнаності з теми, що розкривається(усно чи письмово);

б) демонструвати вміння:

-будувати висловлювання певного обсягу, добираючи і впорядковуючи необхідний для реалізації задуму матеріал (епізод із власного життєвого досвіду, прочитаний або прослуханий текст, епізод з кінофільму, сприйнятий(побачений чи почутий) твір мистецтва, розповідь іншої людини тощо);

-ураховувати мету спілкування, адресата мовлення;

-розкривати тему висловлювання;

-виразно відображати основну думку висловлювання, диференціюючи матеріал на головний і другорядний;

-викладати матеріал логічно, послідовно;

-використовувати мовні засоби відповідно до комунікативного завдання, дотримуючись норм літературної мови;

-додержувати єдності стилю;

в) виявляти своє ставлення до предмета висловлювання, розуміти можливість різних тлумачень тієї самої проблеми;

г) виявляти певний рівень творчої діяльності, зокрема:

-трансформувати одержану інформацію, відтворюючи її докладно, стисло, вибірково, своїми словами, змінюючи форму викладу, стиль тощо відповідно до задуму висловлювання;

-створювати оригінальний текст певного стилю;

-аргументувати висловлені думки, переконливо спростовувати помилкові докази;

-викладати матеріал виразно, доречно, економно, виявляти багатство лексичних граматичних засобів.

Організація контролю здійснюється за одним з двох варіантів.

Варіант перший: усі студенти виконують роботу самостійно.

Варіант другий: студенти складають висловлювання на основі диференційованого підходу (для початкового рівня пропонуються докладні допоміжні матеріали, для середнього (допоміжні матеріали загального характеру, а для одержання балів достатнього і високого рівнів необхідно написати переказ чи твір самостійно.

Перевірка здатності говорити(усно переказувати чи створювати текст) здійснюється індивідуально: викладач пропонує певне завдання (переказати зміст матеріалу докладно, стисло, вибірково; самостійно створити висловлювання на відповідну тему) і дає студентові час на підготовку.

Перевірка здатності письмово переказувати і створювати текст здійснюється фронтально: студентам пропонується переказати прочитаний викладачем (за традиційною методикою або самостійно прочитаний) текст чи інший матеріал для переказу або самостійно написати твір.

**Матеріал для контрольного завдання.
Переказ. Переказ із творчим завданням.**

Матеріалом для переказу (усного/письмового) можуть бути: текст, що читається викладачем, або попередньо опрацьований текст; самостійно прочитаний матеріал з газети, журналу, епізод кінофільму чи телепередачі, розповідь іншої людини про певні події, народні звичаї тощо. Якщо пишеться переказ із творчим завданням, студентам пропонується, окрім того, також завдання, що передбачає написання творчої роботи, обов'язково пов'язаної із змістом переказу.

У тому разі, коли матеріал читається безпосередньо перед контрольною роботою, обсяг тексту орієнтовно визначається так:

10-й клас/ I курс- 350-400слів

11-й клас/II курс -350-450слів

12-й клас/ II курс -400-450слів

Обсяг тексту для стислого чи вибіркового переказу має бути у 1,5-2 рази більшим за обсяг тексту для докладного переказу.

Якщо для контрольної роботи використовуються інші джерела, то матеріал добирається так, щоб обсяг переказу міг бути в межах пропонуваніх для певного класу(курсу) норм.

Тривалість звучання усного переказу – 3-5 хвилин.

Обсяг творчого завдання до переказу, виконаного письмово:

10-й клас/ I курс- 350-400слів

11-й клас/II курс -350-450слів 1,0/1,5 сторінки

12-й клас/ II курс -400-450слів

Твір

Матеріалом для твору(усного/письмового) можуть бути: тема, сформульована на основі попередньо обговореної проблеми, життєвої ситуації, прочитаного та проаналізованого художнього твору; а також пропонувані для окремих учнів допоміжні матеріали (якщо обирається варіант диференційованого підходу до оцінювання).

Одиниця контролю: усне/письмове висловлювання студентів.

Обсяг письмового твору, складеного учнем, орієнтовно визначається так:

10-й клас/ I курс- 3,0-3,5 сторінки

11-й клас/II курс -3,0-3,5 сторінки

12-й клас/ II курс -3,5-4,0 сторінки

Оцінювання.

У монологічному висловлюванні оцінюють його зміст і форму (мовне оформлення). За усне висловлювання (переказ, твір) ставлять одну оцінку – за зміст, а також якість мовного оформлення (орієнтовно, спираючись на досвід викладача і не підраховуючи помилок, зважаючи на технічні труднощі фіксації помилок різних типів в усному мовленні).

За письмове мовлення виставляють також одну оцінку: на основі підрахунку допущених недоліків за зміст і помилок за мовне оформлення, ураховуючи їх співвідношення.

Рівень	Бали	Характеристика змісту виконаної роботи	Грамотність	
			орфографічних і пунктуаційних	лексичних, граматичних і стилістичних
	1	Студент будує лише окремі, не пов'язані між собою речення;	15-16 і більше	9-10

<i>Початковий</i> (Бали цього рівня одержують студенти, які не досягають значного успіху за жодним із визначених критеріїв)		Лексика висловлювання дуже бідна*.		
	2	Студент буде лише окремі Фрагменти висловлювання; лексика і граматична будова мовлення бідна й одноманітна.	13-14	
	3	За обсягом робота складає менше половини від норми; висловлювання не є завершеним текстом, хибує на непослідовність викладу, пропуск фрагментів, важливих для розуміння думки; лексика і граматична будова збіднені.	11-12	
<i>Середній</i> (Балів цього рівня заслуговують студенти, які будують текст, що за критерієм обсягу, повноти відтворення інформації і зв'язності значною мірою задовольняє норму, але за іншими критеріями результати	4	Усне чи письмове висловлювання за обсягом складає дещо більше половини від норми і характеризується уже певною завершеністю, зв'язністю; проте є недоліки за рядом показників(до семи), наприклад: характеризується неповнотою і поверховістю в розкритті теми; порушенням послідовності викладу; не розрізняється основна та другорядна інформація; добір слів не завжди вдалий (у разі переказу – не використано авторську лексику).	9-10	7-8
	5	За обсягом робота наближається до норми, у цілому є завершеною, тема значною мірою розкрита, але трапляються недоліки за низкою показників(до шести): роботі властива поверховість висвітлення теми, основна думка не проглядається, бракує єдності стилю та ін.	7-8	
	6	За обсягом висловлювання сягає норми, його тема розкривається, виклад загалом зв'язний, але робота характеризується недоліками за кількома показниками (до п'яти): помітний її репродуктивний характер, відсутня самостійність суджень, їх аргументованість, добір слів не завжди вдалий тощо.	5-6	
<i>Достатній</i>	7	Студент самостійно створює достатньо повний, зв'язний, з елементами самостійних суджень текст (у разі переказу – з урахуванням виду переказу), вдало добираються лексичні засоби (у разі переказу – використовує	4	5-6

(Балів цього рівня заслуговують студенти, які досить вправно будують текст за більшістю критеріїв, але за деякими з них ще припускаються недоліків)		авторські засоби виразності, образності мовлення), але в роботі є недоліки (до чотирьох),наприклад: відхилення від теми, порушення послідовності її викладу; основна думка не аргументується тощо.		
	8	Студент самостійно будує достатньо повне (у разі переказу – з урахуванням виду переказу), осмислене, самостійно і в цілому вдало написане висловлювання, проте трапляються ще недоліки за певними показниками(до трьох).	3	
	9	Студент самостійно будує послідовний, повний, логічно викладений текст (у разі переказу – з урахуванням виду переказу); розкриває тему, висловлює основну думку (у разі переказу – авторську позицію); вдало добирає лексичні засоби (у разі переказу – використовує авторські засоби виразності, образності мовлення); однак припускається окремих недоліків (за двома показниками): здебільшого це відсутність виразної особистісної позиції чи належної її аргументації тощо.	1+1 (негруба)	
<i>Високий</i> (Балів цього рівня заслуговують учні, які вправно за змістом і формою будують текст; висловлюють і аргументують свою думку; вміють зіставляти різні погляди на той самий	10	Студент самостійно будує послідовний, повний (у разі переказу – з урахуванням виду переказу) текст, ураховує комунікативне завдання, висловлює власну думку, певним чином аргументує різні погляди на проблему; (у разі переказу – зіставляє свою позицію з авторською), робота відзначається багатством словника,граматичною правильністю, додержанням стильової єдності і виразності тексту; але за одним з критеріїв допущено недолік.	1	3
	11	Студент самостійно будує послідовний, повний (у разі переказу – з урахуванням виду переказу) текст, ураховує комунікативне завдання; висловлює власну думку, зіставляє її з думками своїх однокласників (у разі переказу – враховує авторську позицію), вміє пов'язати обговорюваний предмет із	1(негруба)	2

предмет, оцінювати аргументи на їх доказ, обирати один із них; окрім того, пристосовують висловлювання до особливостей певної мовленнєвої ситуації,		власним життєвим досвідом, добирає переконливі докази для обґрунтування тієї чи іншої позиції з огляду на необхідність розв'язувати певні життєві проблеми; робота в цілому відзначається багатством словника, точністю слововживання, стилістичною єдністю, граматичною різноманітністю.		
	12	Студент самостійно створює яскраве, оригінальне за думкою висловлювання відповідно до мовленнєвої ситуації; аналізує різні погляди на той самий предмет, добирає переконливі аргументи на користь тієї чи іншої позиції, усвідомлює можливості використання тієї чи іншої інформації для розв'язання певних життєвих проблем; робота відзначається багатством слововживання, граматичною правильністю.	-	1

*Окрім того, оцінюючи усне висловлювання, враховують наявність відхилень від орфоепічних норм, правильність інтонування речень; у письмових висловлюваннях-наявність: 1) орфографічних та пунктуаційних помилок, які підраховуються сумарно, без диференціації (перша позиція); 2) лексичних, граматичних і стилістичних (друга позиція).

Загальну оцінку за мовне оформлення виводять таким чином: до бала за орфографію та пунктуацію додають бал, якого заслуговує робота за кількістю лексичних, граматичних і стилістичних помилок, одержана сума ділиться на два.

Під час виведення єдиної оцінки за письмову роботу до кількості балів, набраних за зміст переказу чи твору, додається кількість балів за мовне оформлення їхня сума ділиться на два.

При цьому якщо частка не є цілим числом, то вона заокруглюється в бік більшого числа.

Оцінювання правописних (орфографічних і пунктуаційних) умінь студентів

Основною формою перевірки орфографічної та пунктуаційної грамотності є контрольний текстовий диктант.

1.Перевірці підлягають уміння правильно писати слова на вивчені орфографічні правила і словникові слова, визначені для запам'ятовування; ставити розділові знаки відповідно до опрацьованих правил пунктуації; належним чином оформляти роботу. Перевірка здійснюється фронтально за традиційною методикою.

2.Матеріал для контрольного завдання. Для контрольного текстового диктанту використовується текст, доступний для студентів даного курсу.

Обсяг слів у диктанті:

10-й клас/ I курс- 170-180 слів

11-й клас/II курс -180-190 слів

12-й клас/ II курс -190-200 слів

Для контрольних диктантів використовуються тексти, в яких кожне з опрацьованих протягом семестру правил орфографії та/чи пунктуації були представлені 3-5 прикладами.

3.Одиниця контролю: текст, записаний студентом з голосу викладача.

4. Оцінювання. Диктант оцінюється однією оцінкою на основі таких критеріїв:

-орфографічні та пунктуаційні помилки оцінюються однаково; виправляються, але не враховуються такі орфографічні і пунктуаційні помилки:

1) на правила, які не включені до навчальної програми;

2) на ще не вивчені правила;

3) у словах з написаннями, що не перевіряються, над якими не проводилась спеціальна робота;

4) у передачі так званої авторської пунктуації.

–повторювані помилки (помилка у тому самому слові, яке повторюється в диктанті кілька разів), вважається однією помилкою однотипні (помилки на те само правило), але в різних словах вважаються різними помилками; розрізняють грубі і негрубі помилки; зокрема, до негрубих відносяться такі:

1) у винятках з усіх правил;

2) у написанні великої букви в складних власних найменуваннях;

3) у випадках написання разом і окремо префіксів у прислівниках, утворених від іменників з прийменниками;

4) у випадках, коли замість одного знаку поставлений інший;

5) у випадках, що вимагають розрізнення не і ні (у сполученнях не хто інший, як...; не що інше, як...; ніхто інший не...; ніщо інше не...);

6) у пропуску одного із сполучуваних розділових знаків або в порушенні їх послідовності;

7) в заміні українських букв російськими;

Нормативи оцінювання:

Бали	Кількість помилок
1	15-16 і більше
2	13-14
3	11-12
4	9-10
5	7-8
6	5-6
7	4
8	3
9	1+1(негруба)
10	1
11	1(негруба)
12	-

13. Методичне забезпечення

1. Навчальна (типова) програма.
2. Робоча навчальна програма.
3. Плани занять.
4. Завдання для обов'язкової (директорської) контрольної роботи .
5. Інструкційно-методичні матеріали до самостійної роботи.
6. Питання до заліків із модулів.
7. Контрольні тестові завдання до заліків з модулів.
8. Тексти переказів для державної підсумкової атестації.
- 9.Роздатковий матеріал.

10. Тексти для аудіювання, читання мовчки, перекладів текстів.

14. Рекомендована література

Базова

1. Авраменко О. Українська мова (рівень стандарту) підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти/ Олександр Авраменко.-К.: Грамота., 2018., 208с., іл.
2. Глазова О.П. Українська мова (рівень стандарту) підручник для 11 класу закладів загальної середньої освіти/Олександра Глазова.-Харків.: вид-во «Ранок», 2019р.-224с., іл.
3. Глущик С.В., Дияк О.В., Шевчук С.В. Сучасні ділові папери.-К., А.С.К. 2000 – 400 с.
4. Голуб Н.В. Українська мова (рівень стандарту) підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти /Н.В.Голуб, В.І.Новоселова,-К.: Педагогічна думка, 2018р., 200с., іл.
5. Загнітко А.П., Данилюк І.Г. Українське ділове мовлення: професійне і непрофесійне спілкування.- Донецьк: ТОВ ВКФ „БАО”, 2004.- 480 с.
6. Зубков М.П. Сучасна українська ділова мова.- Х.: Торсінг, 2002.- 448 с.
7. Коцюбинська Н.М., Коцюбинська А.І. Українська мова: Фонетика. Лексика. Будова слова. Словотвір. Морфологія. Синтаксис.-Х.:Країна мрій, 2007.-72
8. Навчаємось дебатовати: навч.-методичний посібник/ за заг. ред.Масютіної М.,- Бердянськ, 2010, - 202 с.
9. Олійник О. Українська мова – Підручник для 10-11 кл. середньої школи.-4-те перероб. і допов. – К.: Вікторія, 2002.-448 с.
10. Паламар Л.М., Кацавець Г.М. Мова ділових паперів: Практик. посібник, - К.: Либідь, 1996.- 208 с.
11. Паламар Л.М., Кацавець Г.М. Мова ділових паперів: Практик. посібник, - К.: Либідь, 1998.- 296 с.
12. Русанівський В.М., Пилинський М.М., Єрмоленко С.Я. Українська мова.: Посіб.для 10-11 кл.-5-те вид.- К.: Рад.шк., 1991.-238 с.
13. Шевчук С.В. Ділове мовлення. Модульний курс: К.: Літера ЛТД, 2003. – 448 с.
14. Шевчук С.В. Українська мова (рівень стандарту) підручник для 10 класу закладів загальної середньої освіти /Шевчук С.В. .-К.:Ірпінь, ТОВ «Видавництво Перун», 2018, 256с.,іл.

Додаткова

1. Орфографічний словник української мови.-К., 1999, 589 с.
2. Російсько-український словник наукової термінології
3. Український правопис/НАН України, Ін-т мовознавства ім.. Потебні: Ін-т української мови - 7-ме від., випр. й доп. – К. .2007

15. Інформаційні ресурси

1. <http://e-bookua.org.ua/>
2. <http://javalibre.com.ua/>
3. <http://chtyvo.org.ua/>
4. <http://booksshare.net/>
5. <http://www.big-library.info/>
6. <http://www.many-books.org/>
7. <http://www.digilibraries.com/>
8. <http://www.bookyards.com/en/welcome>
9. <http://www.homeenglish.ru/Books.htm>